

Вітаємо ювіляра

ДО 70-РІЧЧЯ АКАДЕМІКА НАН УКРАЇНИ Е.М. ЛІБАНОВОЇ¹

12 лютого 2020 р. виповнилося 70 років видатному вченому-економісту, демографу, талановитому організатору науки, блискучому викладачеві, заслуженому економісту України, директору Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, академіку-секретарю Відділення економіки НАН України, доктору економічних наук, професору, академіку НАН України Еллі Марленівні Лібановій.

Організаторський талант і вміння аргументовано переконувати співрозмовника допомогли Еллі Марленівні втілити в життя давню мрію українських демографів про створення в системі НАН України спеціалізованої наукової установи, яка координувала б комплексні дослідження соціальних і демографічних проблем. За ініціативою Е.М. Лібанової та академіка НАН України С.І. Пирожкова у травні 2003 р. в Україні створено Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України. Відтоді

Е.М. Лібанова працює в Інституті, спочатку заступником директора, а з 2008 р. – директором. Багато в чому завдяки енергії та наполегливості Е.М. Лібанової Інститут сформувався як потужна академічна установа і вже невдовзі посів провідні позиції у вітчизняній соціально-економічній та демографічній науці, став загальноновизнаним в Україні й за кордоном центром наукової думки.

Одним з напрямів діяльності Інституту на початку цього століття стає дослідження проблем бідності, яке Е.М. Лібанова ініціювала ще під час роботи у Раді по вивченню продуктивних сил України НАН України. Сьогодні колектив Інституту продовжує виконувати офіційну оцінку масштабів, рівня та глибини бідності в Україні, готує для Уряду щоквартальні аналітичні матеріали. Розроблену за безпосередньої участі Еллі Марленівни методику вимірювання регіонального людського розвитку впроваджено в практику роботи Державної служби статистики України.

З ім'ям Е.М. Лібанової пов'язане становлення в Україні важливого наукового напрямку – дослідження людського розвитку, насамперед, соціально-демографічних його

¹ Матеріал підготовлено за: Макарова О.В. Жінка, яка надихає. До 70-річчя академіка НАН України Е.М. Лібанової. *Вісник НАН України*. 2020. № 2. С. 93–100.

аспектів. Елла Марленівна була керівником робочих груп з підготовки тематичних доповідей “Проблема бідності в контексті політики соціально-економічних перетворень та стратегії реформ”, “Становлення середнього класу в Україні”, “Демографічна ситуація в Україні: проблеми та перспективи”, “Становлення та розвиток ринку праці в Україні: проблеми і перспективи вирішення”, послань Президента України до Верховної Ради України у 2000, 2001, 2002 і 2003 рр., співавтором Послання 2005 р., одним з керівників і співавтором серії національних доповідей з проблем демографії, соціальної політики, ринку праці, гендерних відносин. Зокрема, вона є незмінним співавтором доповідей про людський розвиток в Україні, які готуються під егідою ООН.

Під керівництвом і за безпосередньої участі академіка НАН України Е.М. Лібанової створено оригінальну методичку вимірювання людського розвитку на рівні областей, що набула статусу офіційної та використовується Державною службою статистики України для щорічних розрахунків. Від початку роботи Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України за наукового редагування та авторської участі Елли Марленівни щороку виходять друком монографії з актуальних проблем людського розвитку та демографічних процесів в Україні. Вона була керівником робочої групи і співавтором Концепції та Стратегії демографічного розвитку України до 2015 року. Значна частина творчого доробку Е.М. Лібанової пов’язана з формуванням концепції проведення пенсійної реформи в Україні: під її керівництвом та за безпосередньої участі створено оригінальну модель пенсійної системи України, яку підтримали і схвалили різні міжнародні структури, що спеціалізуються на проблемах пенсійного моделювання.

Крім суто наукової та викладацької роботи, є в Елли Марленівни ще одне, і чимале, коло обов’язків – академічне. Ставши у 2009 р. академіком НАН України за спеціальністю “соціоекономіка”, вона очолила Відділення економіки НАН України. Жінка-академік у сфері економіки – таке в Україні сталося вперше. Жінка на посаді академіка-секретаря відділення НАН України – явище взагалі не бачене досі. Це вияв високої довіри і свідчення тієї великої поваги, які академік Лібанова у прямому сенсі заробила своєю незмінною вірністю науці, своїм професіоналізмом, самовіддачею, доброзичливістю та порядністю. Творчий доробок Е.М. Лібанової налічує більш як 500 наукових праць, у тому числі понад 60 у міжнародних виданнях ООН, Світового банку, ЮНІСЕФ, ПРООН, Міжнародної організації праці, Міжнародної організації з міграції, Фонду народонаселення ООН тощо.

Наукова діяльність Е.М. Лібанової поєднана з науково-організаційною та експертною. Крім того, що Елла Марленівна очолює Відділення економіки НАН України й Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи, вона є членом колегії Міністерства соціальної політики України; колегії Державної служби статистики України; Комісії при Президентові України з питань громадянства; науково-експертної ради Міністерства соціальної політики України; правління Пенсійного фонду України; експертної ради з питань етнополітики; Консультативної групи видатних діячів Програми розвитку ООН, а також головою спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) економічних

наук; наглядової ради Київського національного торговельно-економічного університету; членом Комітету з державних премій України в галузі науки і техніки та заступником голови секції соціально-економічних наук цього Комітету; головним редактором журналу “Демографія і соціальна економіка”; членом науково-видавничої ради НАН України; членом редакційних колегій журналів “Економіка України”; “Economics & Sociology”; “Наука та інновації”; членом міжвідомчих робочих груп з підготовки перепису населення України; з питань реформування державного замовлення на підготовку фахівців та робітничих кадрів; зі збору, аналізу та здійснення контролю виконання рішень Верховної Ради України з питань обґрунтованості підняття цін/тарифів; членом експертної ради Верховної Ради України з питань імміграції; експертної групи Національної тристоронньої соціально-економічної ради; міжвідомчої робочої групи з адаптації Цілей сталого розвитку для України.

Багато чого можна розповісти й про міжнародну діяльність Е.М. Лібанової. Вона – член Міжнародної організації з наукового дослідження населення (International Union for the Scientific Study of Population – IUSSP), Європейської асоціації економістів з праці (European Association of Labor Economists – EALE), Міжнародної асоціації статистиків з обстежень (International Association of Survey Statisticians – IASS), Міжнародного інституту статистики (ISI – The International Statistical Institute), Міжнародного консорціуму з питань управління державними фінансами (The International Consortium on Governmental Financial Management – ICGFM).

Упродовж багатьох років Елла Марленівна поєднує наукову діяльність з викладанням у закладах вищої освіти (НАДУ, КНУ, КНЕУ), здобувши репутацію блискучого педагога та наставника. Вона підготувала низку навчальних посібників з економіки ринку праці та соціальної політики, зокрема перший в Україні підручник зі статистики ринку праці.

За вагомі наукові здобутки й активну науково-організаційну та громадську діяльність академік Е.М. Лібанова удостоєна ордена княгині Ольги III і II ступенів, премії ім. М.І. Туган-Барановського НАН України, численних відзнак Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України.

В одному з минулорічних інтерв'ю Елла Марленівна зазначила, що незалежність поглядів і самостійність у прийнятті рішень – це основоположна риса для людини в цілому, оскільки передбачає професійність і відповідальність. Це стосується не тільки роботи. Своєю родиною Елла Марленівна пишається і дорожить надзвичайно.

Тож, шановна Елло Марленівно! Прийміть наші найщиріші побажання міцного здоров'я, особистого щастя, невичерпної енергії та наснаги у всіх ваших добрих справах. Хай у вашому домі завжди панують мир і злагода, у серці – доброта, а у справах – мудрість і виваженість.

Редколегія та редакція журналу “Український соціум”